

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003929

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса
НАПрН України № 30-А від 14.09.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крот Марина Анатоліївна

2. Maryna A. Krot

Кваліфікація: 081

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-1140-2974

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081 Право

Дата захисту: 27-08-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Міністерство юстиції України

Код за ЄДРПОУ: 00015622

Місцезнаходження: вул. Городецького, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16273

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.77.21.03

Тема дисертації:

1. Колабораційна діяльність: соціальна обумовленість, склад кримінального правопорушення та караність
2. Collaboration: social conditioning, composition of criminal offense, and punishability

Реферат/анотація:

1. На основі обраної мети, об'єкта, предмета дослідження та з використанням методів наукового пізнання у дисертаційній роботі проведено ґрунтовне осмислення питань соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність, узагальнення основних підходів країн, які мали досвід окупації, а також держав-членів ЄС щодо регламентації подібної заборони у власному законодавстві, аналіз та характеристика складу цього кримінального правопорушення в національній кримінально-правовій площині. Вперше: обґрунтовано, що соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність визначається системою взаємопов'язаних обставин, до якої належать: 1) суспільні, які відображають стан і динаміку суспільних відносин у сфері національної безпеки та характер внутрішніх і зовнішніх впливів на них; 2) нормативно-правові, що відбивають стан правової регламентації відносин у галузі національної безпеки; 3) інституційні, що характеризують функціонування системи органів державної

влади у сфері забезпечення національної безпеки; 4) кримінологічні, що визначають суспільну небезпечність колабораціонізму, необхідність застосування заходів кримінально-правової репресії, його поширеність та латентність; на підставі порівняльно-правового аналізу кримінального законодавства зарубіжних країн про відповідальність за співпрацю з ворогом встановлено, що українська модель кримінально-правової протидії колабораційній діяльності є унікальною за рівнем нормативної диференціації та деталізації; обґрунтовано ідею про охоплення частиною 1 ст. 111-1 КК будь-яких публічних закликів до підтримки рішень або дій держави-агресора, її збройних формувань або окупаційної адміністрації, а також до співпраці з ними, у зв'язку чим, з метою подолання існуючої конкуренції суміжних спеціальних кримінально-правових норм, запропоновано виключити з диспозиції ч. 5 цієї статті вказівку на публічні заклики до проведення незаконних виборів та референдумів на тимчасово окупованій території як прояв надмірної криміналізації окремих форм співпраці з ворогом; сформульовано авторське визначення «впровадження стандартів освіти держави-агресора» як сукупності інтелектуальних та організаційних дій, спрямованих на повну заміну української системи освіти ідеологічно спрямованою системою держави-агресора та інтеграцію закладу освіти в освітній та правовий простір держави-агресора. Удосконалено: уявлення про тлумачення понять «передача матеріальних ресурсів» та «провадження господарської діяльності» у складі кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України, як таких, що визначають кримінально карані форми економічної співпраці з ворогом лише у разі заподіяння або створення реальної загрози заподіяння шкоди національній безпеці України; науковий підхід до визначення кола посад, зайняття яких становить склад передбаченого ч. 7 ст. 111-1 КК України кримінального правопорушення, шляхом наведення додаткових аргументів на користь того, що зазначеною нормою мають охоплюватися діяння лише тих осіб, які обіймають посади, пов'язані з виконанням правоохоронних функцій чи здійсненням правосуддя. Запропоновано внести відповідне уточнення до диспозиції ч. 7 зазначеної статті КК; наукову позицію про недоцільність зниження віку притягнення до кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність до 14 років; положення щодо визнання суб'єктом колабораційної діяльності за всіма частинами ст. 111-1 КК України виключно громадянина України, що узгоджується з соціально-правовою природою колабораціонізму та метою запровадження кримінальної відповідальності за такі діяння, з доведенням того, що для окремих форм колабораційної діяльності, окрім приналежності до громадянства України, обов'язковими ознаками спеціального суб'єкта є також інші додаткові ознаки, що характеризують професійний, службовий, господарський чи інший статус особи; доктринальні підходи до визначення змісту та форми вини у складі колабораційної діяльності шляхом обґрунтування можливості вчинення окремих форм діяння не лише з прямим, а й з непрямым умислом, а також важливості врахування впливу психоемоційного стану особи на інтелектуальний та волевий моменти умислу.

2. Based on the chosen objective, object, and subject of the study, and using scientific research methods, this dissertation provides a thorough examination of the social determinants of criminal liability for collaboration, a synthesis of the main approaches taken by countries that have experienced occupation, as well as EU member states regarding the regulation of such prohibitions in their own legislation, and an analysis and characterization of the elements of this criminal offense within the national criminal law framework. For the first time: it has been substantiated that the social conditioning of criminal liability for collaboration is determined by a system of interrelated circumstances, which include: 1) societal circumstances, reflecting the state and dynamics of social relations in the sphere of national security and the nature of internal and external influences on them; 2) regulatory and legal circumstances, which reflect the state of legal regulation of relations in the field of national security; 3) institutional circumstances, which characterize the functioning of the system of state authorities in the sphere of ensuring national security; 4) criminological circumstances, which determine the social danger of collaborationism, the necessity of applying measures of criminal law enforcement, its prevalence, and its latent nature; based on a comparative legal analysis of foreign countries' criminal legislation regarding liability for collaboration with the enemy, it has been established that the Ukrainian model of criminal law measures to counter collaboration is unique in terms of the level of regulatory differentiation and detail; The idea that Part 1 of Article 111-1 of the Criminal Code should cover any public calls to support the decisions or actions of an aggressor

state, its armed formations, or its occupation administration, as well as calls to collaborate with them, has been substantiated; in this regard, to resolve the existing conflict between related specialized criminal law provisions, it is proposed to remove from the operative part of Part 5 of this article the reference to public calls for holding illegal elections and referendums in the temporarily occupied territory, as this constitutes an excessive criminalization of certain forms of collaboration with the enemy; the authors have formulated a definition of «the implementation of the aggressor state's educational standards» as a set of intellectual and organizational actions aimed at completely replacing the Ukrainian education system with the ideologically oriented system of the aggressor state and integrating educational institutions into the educational and legal space of the aggressor state. Improved: the understanding of the interpretation of the concepts of «transfer of material resources» and «conducting economic activities» as elements of the criminal offense provided for in Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, as concepts that define criminally punishable forms of economic cooperation with the enemy only in cases where harm is caused to or a real threat of harm is created to the national security of Ukraine; a scientific approach to defining the scope of positions whose holding constitutes the elements of the criminal offense provided for in Part 7 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, by presenting additional arguments in favor of the view that this provision should cover only the actions of persons holding positions related to the performance of law enforcement functions or the administration of justice. It is proposed to make a corresponding clarification to the operative part of Part 7 of the aforementioned article of the Criminal Code; a scholarly position on the inappropriateness of lowering the age of criminal responsibility for collaboration to 14 years; the provision that only a citizen of Ukraine may be recognized as a subject of collaboration under all parts of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, which is consistent with the socio-legal nature of collaboration and the purpose of establishing criminal liability for such acts, with the clarification that for certain forms of collaboration, in addition to Ukrainian citizenship, other additional characteristics characterizing the person's professional, official, economic, or other status are also mandatory elements of the special subject; doctrinal approaches to defining the content and form of guilt in acts of collaboration by justifying the possibility of committing certain forms of such acts not only with direct but also with indirect intent, as well as the importance of considering the influence of a person's psycho-emotional state on the intellectual and volitional aspects of intent.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Крот М. А. Соціальна обумовленість введення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність (ст. 111-1 КК України). Юридичний науковий електронний журнал. 2026. № 3. С. 299-302. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/64>.
- 2. Крот М. А. Особливості об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України. Юридичний науковий електронний журнал. 2026. № 5. С. 177-181. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-5/40>.
- 3. Крот М. А. Суб'єкт колабораційної діяльності. Наука і техніка сьогодні. 2026. № 1(55). С. 151-161. DOI: [https://10.52058/2786-6025-2026-1\(55\)-151-161](https://10.52058/2786-6025-2026-1(55)-151-161).
- 4. Крот М. А. Історико-правовий аспект поняття «колабораціонізм». Актуальні дослідження правової та історичної науки: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, м. Тернопіль, Україна, м. Ополь, Польща, 10-11 грудня 2025 р. / редкол. : О. Яремко та ін. ГО «Наукова спільнота». WSZIA w Opolu.

Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. 2025. Вип. 78. С. 66-69.

- 5. Крот М. А. Зміст поняття «пропаганда» у контексті освітнього колабораціонізму. Теорія та практика сучасної юриспруденції: матеріали науково-практичної конференції, м. Харків, 22 грудня 2025 р.. Харків, 2025. Вип. II. С. 367-371.
- 6. Крот М. А. Природа інформаційної діяльності за частиною 6 статті 111-1 КК України. Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики : матеріали XVIII міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 24 грудня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 158-161. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-582-5-43>.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шульженко Надія Володимирівна

2. Nadiia V. Shulzhenko

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9961-7574

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рябчинська Олена Павлівна

2. Olena P. Riabchynska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9012-3332

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=XY1_CYIAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мовчан Роман Олександрович

2. Roman O. Movchan

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2074-8895

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=RSy8W6sAAAAJ&hl=uk>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221110733>;

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAK-1080-2021>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нетеса Наталія Володимирівна

2. Nataliia V. Netesa

Кваліфікація: к. ю. н., с.д., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0567-4296

Додаткова інформація: Web of Science ResearcherIDKED-2438-2024

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пироженко Олександр Сергійович
2. Oleksandr S. Pyrozhenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4739-1398

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Пашенко Олександр Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Пашенко Олександр Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Байлов Антон Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна